

Незважаючи на непересічне значення планування та бюджетування для успішної діяльності суб'єктів господарювання, як це йдеться у вітчизняних наукових і методологічних джерелах, в практичній діяльності підприємств цьому питанню приділяється недостатньо уваги.

Організація бюджетування на багатьох підприємствах пов'язана зі значними складнощами, зумовленими, з одного боку, відсутністю відповідної системи інформаційного забезпечення та невмінням працівників різних структурних підрозділів підготувати відповідні дані для їх використання в процесі планування, а з іншого – нерозумінням керівництва переваг бюджетування.

Методологічні та практичні засади бюджетування потребують ретельного опрацювання, оскільки зарубіжні розробки, які не враховують особливостей розвитку національної економіки, не можуть знайти застосування на українських підприємствах. За таких умов вимагають уточнення категорії бюджетування, виокремлення місця бюджетування в системі управління, розроблення послідовності реалізації технології бюджетування на засадах сучасного менеджменту.

Недооцінка планування значною мірою зумовлена неправильними підходами до цього інструменту управління, що застосовувалися в умовах адміністративної системи господарювання і скомпрометували саму ідею планування. Хибні принципи, які домінували за централізованого планування, стали одним з основних чинників низької ефективності народного господарства в цілому й окремих суб'єктів господарювання зокрема. З іншого боку, як свідчить досвід економічно розвинутих країн та вітчизняна практика, відсутність планів (бюджетів) або прорахунки в їх складанні стали суттєвим чинником, який може зумовити фінансову кризу на підприємстві.

І.Л. Шевчук, доц. (*ХДУХТ, Харків*)

РЕФОРМИ В СОЦІАЛЬНОМУ СЕКТОРІ УКРАЇНИ

З моменту переходу до ринкової економіки Україна впровадила мінімальну кількість соціальних реформ. Необхідність їх проведення в Україні обумовлена багатьма факторами, серед яких можна виділити як загальносвітові: старіння населення, затяжна фінансова криза, зростання рівня безробіття, так і суто українські: неефективні системи соціального захисту, пенсійного забезпечення, охорони здоров'я,

захисту дітей та непрацездатних; великий рівень «тінізації» економіки тощо.

Експерти ООН дійшли висновку, що соціальний сектор України потерпає від трьох недоліків. По-перше, соціальні видатки в цілому занадто великі для країни з таким рівнем економічного розвитку, як Україна. Зокрема, Україна має найвищу в світі відносну частку державних пенсійних видатків щодо ВВП – близько 18%, що майже вдвічі більше, ніж у Європейському Союзі. По-друге, соціальні послуги не дуже ефективні за рахунок збереження радянської системи максимального охоплення населення соціальною допомогою та існування великої кількості платежів при дуже малому їх розмірі, а також незначного зв'язку між платежами та потребами, й населення вельми незадоволено обсягом і якістю послуг, що надаються. По-третє, соціальна допомога більшою частиною надається людям, які не дуже її потребують, тоді як ті, хто насправді потерпають, належної соціальної підтримки не одержують. На сьогодні Україна займає перше місце в світі з надання пільг, в країні налічується 380 категорій пільг, пільги передбачено майже 18 мільйонам громадян.

Відповідно до Програми економічних реформ започаткованою Президентом України на 2010–2014 роки «Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава» Кабінет Міністрів України та Міністерство соціальної політики України визначили пріоритети реформування соціального сектора, які охоплюють: пенсійну систему; легалізацію зайнятості та заробітної плати; питання зайнятості та безробіття; систему соціального страхування; систему соціальної допомоги та соціальних послуг; питання міграції; питання гендерної політики.

У 2011 році суспільству в урядовій соціальній політиці запропонували шлях реформ. Перші кроки уряду стосувалися здійснення пенсійної реформи та реформи системи пільг у державі.

У суспільстві ідеологія урядових реформ потерпіла крах, оскільки вся пенсійна реформа звелася виключно до підвищення пенсійного віку для жінок на 5 років, підвищення страхового стажу для жінок і чоловіків на 10 років, зменшення пенсійних нарахувань за рахунок зміни формули нарахування пенсій, значного погіршення умов пенсійного забезпечення військовослужбовців, науковців, працюючих пенсіонерів, інвалідів, чорнобильців, інших категорій громадян. Не скасувала пенсійна реформа й систему спецпенсій. Дефіцит бюджету Пенсійного фонду (разом із державними дотаціями) у держбюджеті 2012 року передбачено на рівні майже 58 млрд грн. Однак точно таку ж суму було зафіксовано й у держбюджеті-2010.

Отже, можна констатувати, що позитивного ефекту від пенсійної реформи не було досягнуто.

Реформу системи пільг в Україні взагалі було зупинено, адже уряд почав проводити її за аналогією із пенсійною реформою.

Відповіді на критику уряду: чому всі соціальні реформи здійснюються виключно за рахунок звичайних громадян і малозабезпечених верств населення і не стосуються самих урядовців, народних депутатів, чиновників усіх рівнів – немає.

Президент України часто наголошує, що реформи гальмуються через неготовність і протидію чиновників середнього та низового рівнів. Але на думку незалежних експертів Центру Розумкова все набагато серйозніше: до здійснення реформ в Україні виявилися не готовими насамперед керівники уряду, міністерств, інших органів державної влади. Саме їх непрофесіоналізм і низька кваліфікація стали причиною провалу реформ в Україні у 2011 році.

Під час розширеного засідання уряду у березні 2012 року Президент України Віктор Янукович знову визначив стратегічні напрями проведення соціальних реформ в Україні:

- підвищення ефективності соціальної політики, у тому числі за рахунок максимального скасування пільг для тих, хто цього не потребує;

- комплексна зміна підходів до оплати праці для удосконалення механізмів розподілу результатів економічної діяльності, які б стримували подальшу соціальну та економічну поляризацію суспільства, піднімали рівень доходів працюючого населення та соціальне забезпечення вразливих верств, у тому числі шляхом запровадження податку на багатство;

- глибока модернізація сфери соціального забезпечення шляхом впровадження адресної допомоги, яка відповідає потребам конкретної людини та ліквідації безсистемних виплат;

- сприяння ефективній зайнятості та створення нових робочих місць.